

Bewijs

Het belang van het leveren van (afdoende) bewijs ter staving van datgene wat een partij beweert, mag niet worden onderschat. Wij lichten vandaar in onderstaande uiteenzetting de belangrijkste (algemene) principes rond de bewijsvoering naar Belgisch recht toe.

1. DE BEWIJSLAST

Naar Belgisch recht dient – overeenkomstig het Latijnse adagium *actori incumbit probatio* – de partij die bepaalde feiten aanvoert het bewijs van deze feiten te leveren, indien ze worden betwist. De bewijslast kan aldus zowel op een eisende partij als op een verwerende partij rusten. Feiten die algemeen bekend zijn of op ervaring berusten, behoeven evenwel geen bewijs.

Een partij die beweert een andere partij in rechte te kunnen aanspreken, dient aldus de rechtshandelingen of de feiten – die aan de aanspraken van deze partij ten grondslag liggen – aan te voeren én te bewijzen. Een partij die *a contrario* beweert te zijn bevrijd, dient de rechtshandelingen of de feiten – die aan de bevrijding van deze partij ten grondslag liggen – aan te voeren én te bewijzen.

In geval van twijfel, zal de partij die het bewijs dient te leveren in principe in het ongelijk worden gesteld – waardoor deze partij aldus niet alleen de bewijslast maar ook het bewijsrisico draagt.

Onverminderd voorgaande, zijn alle partijen evenwel steeds verplicht om mee te werken aan de bewijsvoering. Deze verplichting tot medewerking is wettelijk verankerd.

In uitzonderlijke omstandigheden, indien meer in het bijzonder de op een partij rustende bewijslast kennelijk onredelijk zou zijn, kan de rechter ambtshalve de bewijslast omkeren. Een omkering van bewijslast is evenwel enkel mogelijk indien alle nuttige onderzoeksmaatregelen zijn uitgeput en indien de rechter erover heeft gewaakt dat alle partijen de verplichting om mee te werken aan de bewijsvoering hebben nageleefd, zonder dat op deze manier voldoende bewijs kon worden verkregen.

¹ Boek 8 van het (nieuw) Burgerlijk Wetboek is – mits een beperkt aantal uitzonderingen – op 1 november 2020 in werking getreden. Tenzij uitdrukkelijk anders in de wet wordt bepaald, is de regelgeving van Boek 8 van het (nieuw) Burgerlijk Wetboek van aanvullend recht en kunnen partijen bij overeenkomst afwijken van deze regelgeving.

2. DE BEWIJS- STANDAARD

De bewijsstandaard is de mate waarin de rechter van een bepaalde rechtshandeling of van een bepaald feit dient te zijn overtuigd opdat de rechter het als bewezen kan en zal beschouwen. Het uitgangspunt is dat bewijs met een *redelijke mate van zekerheid* dient te worden geleverd. De rechter dient aldus met een redelijke mate van zekerheid te zijn overtuigd van wat een partij beweert. Zodra er een redelijke mate van twijfel bestaat, kan de rechter de rechtshandeling of het feit niet als bewezen beschouwen.

Wanneer het vanwege de aard van de te bewijzen rechtshandeling of het te bewijzen feit echter niet mogelijk of niet redelijk is om een zeker bewijs te eisen of wanneer dient te worden bewezen dat een rechtshandeling of een feit zich niet zou hebben voorgedaan, volstaat het dat een partij de waarschijnlijkheid van het al dan niet bestaan van de rechtshandeling of het feit bewijst en het aldus aannemelijk maakt.

3. DE BEWIJS- VOERING

In een geschil voor de rechter kiest iedere partij in beginsel zelf welke bewijsmiddelen zij al dan niet aanwendt. Het Belgisch recht heeft een vrij bewijsstelsel als uitgangspunt en kent -wat betreft de bewijsvoering- in beginsel geen verplichting tot openbaarmaking (*discovery*).

Op voormeld beginsel bestaan er evenwel twee uitzonderingen, met name (i) de mogelijkheid voor de rechter om in het kader van een gerechtelijke procedure een partij te verplichten tot overlegging van bepaalde stukken en (ii) de verplichting voor iedere partij om mee te werken aan de bewijsvoering (zie supra).

De wijze waarop een bewijs dient te worden geleverd, hangt af van de concrete situatie. De bewijsvoering tegen een particulier is gereguleerd, daar waar de bewijsvoering tussen én tegen een onderneming vrij is.

In het gereguleerd bewijsstelsel dient iedere rechtshandeling met een waarde van 3.500 EUR of hoger te worden bewezen door middel van een ondertekend geschrift.

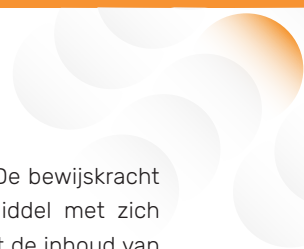
In het vrij bewijsstelsel zijn in principe alle bewijsmiddelen – waaronder (doch niet beperkt tot) een geschrift, een getuige, een vermoeden, een bekentenis en een eed – toegestaan, ongeacht de waarde van de rechtshandeling die een partij wenst te bewijzen.

4. DE BEWIJSWAARDE

De bewijswaarde betekent de mate waarin een bewijsmiddel de rechter overtuigt dat dit middel overeenstemt met de waarheid. Het betreft aldus de overtuigingskracht van een bewijsmiddel.

De bewijswaarde die de rechter aan een aangevoerd bewijsmiddel hecht, is in beginsel vrij – behoudens in geval van een bewijsmiddel met een wettelijke bewijswaarde. Een bewijsmiddel met een wettelijke bewijswaarde is bijvoorbeeld een wettelijk vermoeden, een authentieke akte, een onderhandse akte of een (gerechtelijke of buitengerechtelijke) bekentenis.

5. DE BEWIJSKRACHT

De rechter is verplicht de bewijskracht van een bewijsmiddel te erkennen. De bewijskracht is meer bepaald de kracht die de inhoud van een aangevoerd bewijsmiddel met zich meebrengt, ongeacht de daaraan verbonden bewijswaarde. De rechter dient de inhoud van een bewijsmiddel aldus correct te interpreteren en mag de inhoud van een bewijsmiddel niet miskennen. Er is bijvoorbeeld sprake van een miskening van de bewijskracht van een bewijsmiddel indien de rechter de bewoordingen van een akte uiteenzet op een wijze die niet strookt met de werkelijkheid.

6. DE BEWIJSMIDDELEN

Het Belgisch recht voorziet in verschillende soorten bewijsmiddelen: het bewijs door (een ondertekend) geschrift, het bewijs door getuigen, het bewijs door vermoeden, bekentenis en eed ...

Onverminderd voormeld vrij bewijsstelsel in het kader van een commercieel geschil, wordt in het Belgisch recht een bijzondere bewijskracht verleend aan de factuur en aan de boekhouding.

- **De factuur** - iedere met een onderneming gesloten overeenkomst kan worden bewezen door middel van een factuur, voor zover de factuur door de onderneming wordt aanvaard dan wel niet binnen een redelijke termijn door de onderneming wordt betwist. Een aanvaarde / niet-betwiste factuur wordt aldus wettelijk vermoed de gesloten overeenkomst tussen partijen correct te weerspiegelen.

Voormeld wettelijk vermoeden speelt niet wanneer de bestemming van een factuur een particulier is. De aanvaarding van een factuur door een particulier maakt in voorkomend geval slechts een feitelijk vermoeden uit. Daarnaast kan het gebrek aan (tijdige) betwisting van een factuur door een particulier niet worden beschouwd als een aanvaarding van de factuur, behalve indien de afwezigheid van betwisting van de factuur niet anders kan worden uitgelegd dan als een aanvaarding van de factuur.

Onverminderd voorgaande, staat het een onderneming of een particulier steeds vrij om tegenbewijs te leveren omtrent het bestaan of de inhoud van de gesloten overeenkomst.

- **De boekhouding** - wanneer de boekhouding van twee ondernemingen overeenstemmend is, brengt deze boekhouding een wettelijke bewijswaarde met zich mee. Wanneer deze niet overeenstemmend is, brengt deze boekhouding (slechts) een vrije bewijswaarde met zich mee.

Het gebruik van de boekhouding van een andere partij als bewijsmiddel, kan worden aanzien als een buitengerechtelijke bekentenis van deze partij.

De rechter kan een partij tot slot ambtshalve verplichten (een gedeelte van) een boekhouding over te leggen, in het kader van de verplichting tot medewerking aan de bewijsvoering die op iedere partij rust.

UW CONTACTPERSONEN

Yves Lenders

Partner
Commercial & Litigation
T +32 (0)3 304 90 08
E yves.lenders@lydian.be

Jo Willems

Partner
Commercial & Litigation
T +32 (0)11 26 00 57
E jo.willems@lydian.be

Olivia Santantonio

Counsel
Commercial & Litigation
T +32 (0)2 787 90 07
E olivia.santantonio@lydian.be

